

S P R Á V A

PRÍSNE TAJNÉ

o štátobezpečnostnej situácii v Západoslovenskom kraji a v hlavnom meste Slovenska Bratislava za obdobie od 1.9.1971 do 15.9.1971.

Poznanky získané k diplomatom :

V dňoch 1.9.-3.9.1971 bol v Bratislave kultúrny ataše ZÚ v Prahe Ivan KLECKA, nar. [REDACTED], podľa vlastného udania pôvodom Čech, pred príchodom do ČSSR pôsobil v Indočíne /konkrétne kde a v akom postavení neuviedol/. Podľa zistenia, do Bratislavy pricestoval za účelom oficiálneho jednanía na Ministerstvo kultúry SSR, kde jednal s JUDr. Juliom PUŠKÁROM, pracovníkom na Správe pre styk so zahraničím a na Ministerstve školstva SSR, kde jednal s Ing. Jánom PRINCOM, pracovníkom zahraničného odboru. Počas pobytu v Bratislave sa v hoteli Devín stretol so štátnymi príslušníkmi USA Jimom ROGERSONOM, povolaním študent a jeho manželkou, ktorí sa toho času zdržujú v Bratislave a bývajú na [REDACTED]. Ich rozhovor, ktorý medzi sebou viedli nie je známy.

Dňa 2.9.1971 sa KLECKA pohyboval po Leninovom námestí, ktoré niekoľkokrát prešiel najmä v blízkosti Veliteľstva sovietskych vojak. Potom sa v blízkosti Veliteľstva sovietskych vojak posadil na lavičku a to tak, aby mal dobrý výhľad na východ a východ z budovy veliteľstva. Tu sa zdržal cirká 35 min.

Poznanky získané k emigrantským centráam a skupinám v zahraničí:

Dôvery-hodný prameň navštívil Slovenský ústav Cyrila a Metoda v Ríme, kde ho prijal salezian Refael ČERNÍ, ktorý pôvodne pôsobil v salezianskom ústave v Belgicku a toho času je profesorom na SÚCM v Ríme. ČERNÍ informoval prameňa o zme-

ných, ktoré nastali v SÚČM a v kruhoch ľudácko-cirkvej emigrácie v Ríme, uviedol, že z Ríma odišiel biskup Pavel HNILICA do USA a dr. Anton BOTEK do Kanady. V seminári SÚČM, ktorý vedú saleziáni nastali zmeny v tom, že bol pozbavený funkcie dr. Jozef BABIAK a na jeho miesto prišiel nekompromitovaný kňaz - salezián z Turína Andrej PAULÍN, ktorý je uznávaný vo svete ako grafik, je tolerantného vystupovania a pochádza z východného Slovenska. PAULÍN a ČERNÝ sú považovaní ako výmena za reakčných ľudácko-klerikálnych kňahov, čo, podľa vyjadrenia ČERNÉHO, požadujú naše úrady ako jednu z podmienok, ak sa má rokovanie medzi ČSSR a Vatikánom vyvíjať kladne. Bývalý predstaviteľ seminára SÚČM dr. Jozef BABIAK má z titulu novej funkcie za úlohu navštevovať slovenské katolícke osady, napr. v Juho-slávií a pod. z Juho-slávií má SÚČM aj najviac študentov. Ich celkový počet sa pohybuje okolo 30. V súčasnej dobe, ako ďalej ČERNÝ uviedol, má ustáť veľké starosti so zasielaním literatúry do ČSSR, lebo im všetka vracajú späť. Teraz im vraj všetko leží v sklade, majú pripravené aj ďalšie, nové vydania, ale nevedia, čo s tým budú robiť, ako nájsť východisko zo situácie.

Poznanky získané k politickej a ideologickej oblasti :

V súvislosti s prípravou volieb do zástupiteľských orgánov bolo zistené, že v obci Michal na Ostrove okr. Bratislava vidieck, sa mala asi pred mesiacom konať schôdza - pohovor občanov s poslancom dr. VIRŠÍKOM, riaditeľom nemocnice v Podunajských Biskupiciach. Na schôdzu došlo asi 100 občanov, ktorí na príchod poslanca čakali asi 1 hodinu, avšak tento vôbec neprišiel, na čom sa občania rozhorčovali.

Medzi duchovnými v okr. Trnava sa v súvislosti s nadchádzajúcimi voľbami hovorí o tom, že po voľbách sa pripravuje zo strany štátnych orgánov prekladanie kňazov, ktorí sa v rokoch 1968-1969 angažovali a teraz stoja stranou, alebo sú proti zakladaniu mierového hnutia. Niektorí duchovní vraj, najmä však mladí kňazi, ktorí sa zapájajú do aktivizácie mládeže, budú postavení dokonca pred súd. Ako bolo ďalej zistené, správca

Biskupského úradu v Trnave dr. ČÍŽIK dostal v uvedenej súvislosti pokyn, aby pripravil zoznamy kňazov, ktorí budú po voľbách preložení, pričom sa má jednať najmä o tých, ktorí sa silne angažovali v rokoch 1968-1969 za vtedajšiu politiku a toho času aktivizujú mládež.

V uvedených kruhoch sa hovorí tiež o tom, že počas prípravy volieb prídu do ČSSR sovietski experti, ktorí budú mať dohľad nad voľbami, aby sa do volených orgánov nedostali pravičiarri.

Bolo zistené, že iniciatorkami rôznych odvolaní a hlavne útokom na Ministerstvo kultúry SSR proti zákezu rehól sú provinciálka Emanuela MESÍČKOVÁ vo Vrbovom a Augustína ŠTANČLOVÁ, provinciálka mariášok v Prievidzi. Spoločne s právnikmi píšú na rôzne úrady, pričom všetky predstavené rehól usmerňujú, aby z obcí neodchádzali dobrovoľne a pod. Vychádzajú vraj z toho, že komunisti teraz pred voľbami nebudú nič podnikať, uznávajú, že náboženská otázka je stále živá a preto v opačnom prípade mohlo by im to veľmi uškodiť. V tomto im pomáha dr. URBÁNEK, bývalý advokát z Piestan. MESÍČKOVÁ a ŠTANČLOVÁ stoja na čele ženských rehól na Slovensku a robia rôzne opatrenia zamerané na to, aby sa neuplatňovali rôzne nariadenia, ktoré prichádzajú z Ministerstva kultúry SSR.

Dňa 3.9.1971 zasadala redakčná rada cirkevných časopisov ev.a.v. cirkvi v Bratislave, ktorá prijala uznesenie, že cirkevná tlač ev.a.v. cirkvi bude v súčasnej dobe zameraná na písanie článkov o význame volieb do štátnych zástupiteľských orgánov a federálneho zhromaždenia. Ďalej v tom smere, aby veriaci zodpovedne pristupovali k voľbám, zúčastňovali sa rôznych aktivov súvisiacich s predvolebnou kampaňou a vyhýbali sa akýmkoľvek provokáciám.

Bolo zistené a preverené, že niektorí rím. kat. duchovní organizujú s mládežou autobusové zájazdy na tzv. posvätné miesta. Konkrétne rím. kat. duchovní Ferdinand BAUMGARTNER z obce

Boleráz okr. Trnava v mesiaci auguste 1971 zorganizoval zájazd po Slovensku, ktorého sa zúčastnilo 35 chlapcov. Autobus im požičal n.p. ŠKROBÁRNE Boleráz. Ďalší zájazd zorganizoval rím. kab. duchovný z obce Dolné Dubové Peter RAJČAR a podobných prípadov bolo i viac.

Dňa 12.9.1971 sa konala v obci Mariánske okr. Bratislava vidiek rím. kat. púť, ktorej sa zúčastnilo asi 20 000 veriacich z celého Slovenska. Títo prišli do Mariánskeho na 200 autobusoch a asi 1 200 osobných autách. Podľa SPZ autobusov a osobných áut najviac veriacich bolo z okresov Trnava, Nitra, Topoľčany, Komárno, Bratislava-vidiek, Galanta, Prievidza a Banská Bystrica. Pútníci boli zorganizovaní v sprievodoch, v ktorých niesli cirkevné obrazy a zástavy. Väčšinu veriacich tvorili prestárle osoby a občania pracujúci na JRD. Počas cirkevnej púte sa nevyskytli žiadne negatívne javy.

Bolo zistené, že v mesiaci júli 1971 bola na Biskupskom úrade v Trnave provincionálna predstavená ženskej rehole "notrdamsky" z Vejprt. Cieľom jej návštevy bola kontrola reholných sestier na BÚ v Trnave. Pri tejto príležitosti menovaná získala do ženskej rehole 2 dievčatá a to Helenu HRÚBKOVÚ a Boženu OBLCAJČÍKOVÚ. Zároveň dala reholným sestram v Trnave, ako i známym kňazom inštrukcie, aby do rehole získavali len tie dievčatá, ktoré majú zdravotné školy, alebo lekárky. Uchádzačky po skončení ZŠ, ktoré sú spracované pre rehole majú podľa miestnych známostí na Strednej zdravotnej škole ukončiť štúdium a až potom by boli prijaté do rehole. Provincionálna predstavená podriadené ďalej usmernila, že riaditeľka Strednej zdravotnej školy v Trnave Emília KOVÁČOVÁ pokiaľ môže im vychádza v ústrety a každý rok prijme 4-6 dievčat. Ďalej poznamenala, že s menovanou má veľmi dobré styky farár František TRUC z Malženíc a tomuto najviac vychádza v ústrety.

Ev.a.v. farár Matej REGITRO z Dolných Salíb okr. Galanta, ktorý sa zúčastnil rozhovoru s dvoma občanmi z NSR pred týmto hovoril, že je poverený západonemeckým Hilfswerkom so sídlom

v Stuttgarte ako vedúci pre tých nemeckých kňazov, ktorí zostali na Slovensku, požežne v ČSSR. Organizácia Hilfswerk je cirkevná organizácia v NSR, ktorá finančne podporuje bývalých Nemcov na území socialistických štátov vrátane v ČSSR. Do tejto organizácie prispievajú bývalí sudetonemeckí Nemci, ktorí boli po oslobodení z ČSSR vyhostení. REGITKO túto funkciu prevádza bez súhlasu štátnych orgánov ČSSR. Tento bol za tzv. slovenského štátu organizovaný v nemeckej strane a farárom pre veriacich nemeckej národnosti. Podľa nepreverených poznatkov má žiť na Slovensku 5-7 nemeckých farárov, ktorí sa hlásili k Nemcom a o týchto respktíve ich manželky sa má REGITKO starať, prípadne ich finančne podporovať cestou noraúvedenej organizácie.

Bolo zistená, že Ing. Juraj ŠKARN, pedagogický pracovník na VŠE v Bratislave, bytom Bratislava, židovského pôvodu sa k súčasnej politike KSČ pred viacerými osobami, najmä jeho príbuznými v Nitre vyjetroval nasledovne : "Aké svinatvá, aké sa robia u nás v kadrovej politike sa nerobia ani v jednom ľudovo-demokratickom štáte. Politiku, ktorá sa u nás prevádza, nerobia už ani ľudia, ale komunistické krysy. Tento systém mi už lezie z krku, nemôžem sa na to prizerať a preto som viac menej rozhodnutý z ČSSR ujsť. Ak tento stav potrvá i naďalej, budem hľadať príležitosť dostať sa do Veľkej Británie, kde mám veľmi zámožných príbuzných a to strýka a tetu".

Medzi pracovníkmi Farmaceutickej fakulty UK Bratislave sa v diskusiách hovori o podpísanej dohode medzi štyrmi svetovými veľmocami v tom zmysle, že ZSSR urobil západu veľké ústupky, hlavne pokiaľ sa tyka voľného vstupu do Západného Berlína. Z uvedených dôvodov preto vraj naša tlač a iné oznamovacie prostriedky konkrétne neuvádzajú výsledok uvedenej dohody. V súvislosti s plánovanou návštevou prezidenta USA v ČLR sa hovorí, že medzi USA a Čínou sa má uzatvoriť dohoda, podľa ktorej Čína omedzí na minimum akúkoľvek pomoc Vietnamu, čo bude v prospech USA. Naproti tomu zasa, USA budú podporovať ČLR v nárokoch na sibírsku časť územia ZSSR.

Bolo zistené, že Žigmund LUKÁČ, učiteľ na maďarskej SVŠ v Štúrove okr. Nové Zámky, bytom [redacted] [redacted] udržuje písomné styky a veľvyslanectvom ČSR v Prahe. Účel týchto stykov zatiaľ zistený nebol.

Dňa 2.9.1971 bol doručovaný do redakcie Svet socializmu v Bratislava, Bezručova ul. č. 15 závadný leták pod heslom "Smrť KSČ". Leták je vyhotovený podobným spôsobom ako predošlé amatersky zhotovenou tlačiarničkou, podľa čoho, ako sa podľa písma na obálke, sa dá ušúdiť, že sa jedná o toho istého páchatela, t.j. rozširovateľa uvedených letákov vo väčšom množstve.

Poznanky získané k činnosti pravícových síl :

MUDr. Pavel KAPSA z Dunajskej Stredy sa pred dôveryhodnou osobou vyjadroval nasledovne : "Rusov nenávidím a nikdy im nebudem vedieť odpustiť tú špinavosť, ktorú nad československým národom vykonali v roku 1968 v súvislosti so vstupom okupačných vojsk na čs. štátne územie. Veď práve ich vstup mám zabránil napredovaniu a dosiahnutiu konečného cieľa začatého demokratickým procesom." Menovaný si ako na odpor ponechal bradku a uvádzal, že pokiaľ budú ruské vojská v ČSSR, do tej doby si ju necholí.

Jozef BAKOŠ, nar. [redacted], penzista, bytom [redacted] [redacted] pri pohovore uviedol, že vývoj, ktorý v roku 1968 prebiehal v ČSSR sa veľmi tešil a hlavne na to, že na čelo straníckych a vládnych činiteľov sa dostali osoby, ktoré si nechceli nechať diktovať zo strany ZSSR a že nabrali kurz samostatnosti bez zasahovania do vnútorných záležitostí ČSSR. Vstup spojeneckých vojsk na čs. štátne územie považoval a i v súčasnej dobe ho považuje za nelegálny a že tu došlo k hrubému porušeniu vnútornej suverenity a miešania sa do vnútorných záležitostí ČSSR zo strany spojeneckých vojsk. Terajší kurz vedenia ÚV KSČ na čele a generálnym tajomníkom sa mu vraj

-7-

veľmi páči a bude ho podporovať len preto, že si nenechá diktovať zo strany štátnych predstaviteľov ZSSR a zo strany českých politikov a že zostáva slovenský národ. Na záver uviedol, že i keď so vstupom spojeneckých vojsk a ich dočasným umiestnením na našom území nesúhlasí, toto verejne nepropaguje. Je to vraj len jeho osobná mienka a za to, podľa neho, nemôže byť bratý k zodpovednosti.

Dr. TOČÍK, príslušník ústného oddelenia OÚNZ v Trenčíne v rozhovore s dôveryhodnou osobou uviedol, že v OÚNZ Trenčín nastal veľký ruch okolo riaditeľa BIELEKA. Údajne osoby, ktoré boli vylúčené z KSS alebo im bolo zrušené členstvo v KSS, začali veľkú akciu smerujúcu dokázať BIELEKOVÍ nemarkxistické postoje v rokoch 1968-1969 a tým, aby bol aj on za túto činnosť postihnutý. Okrem iného, ako tieto osoby uvádzajú, mal BIELEK organizovať v nemocnici stávkú na protest proti príchodu spojeneckých vojsk a iné akcie. Ktoré osoby majú spomínanú akciu organizovať, dr. TOČÍK konkrétne nemenoval. Tvrdil však, že výhrady proti BIELEKOVÍ sú opodstatnené a preto vraj medzi postihnutými osobami, zamestnancami nemocnice je z vulgarizovaný názor, že "ministrenti" boli postihnutí, zatiaľ čo hlavný "kazateľ" zostal vo svojom postavení.

Preverovania poznatku k osobe JUDr. Ernesta ROZSU, nar. [REDAKOVANÉ], zamestnaný na ONV Galanta ako vedúci oddelenia pracovných síl, vylúčený z KSS pre pravicovo-oportunistickú činnosť, ktorý je uvedený v správe zo dňa 17.8.1971 bolo zistené, že pokiaľ sa týka tajného vedenia Čemadoku sa v danom prípade nejedná o tajné vedenie na ÚV Čemadoku, ale má ísť o OV Čemadok v Galante. Niektoré osoby, ktoré majú toto tajné vedenie tvoriť neoficiálne iba ovplyvňujú vedenie OV Čemadoku, takže fakticky tu o nejaký organizovaný orgán sa nejedná. Konkrétne ide o tieto osoby : predseda MNV v Matúškove PUŠKEL, ďalej TAKÁČ z MsNV Sládkovičovo, FARKAŠOVÁ z MNV Réca a niektoré ďalšie. Všetky tieto osoby sú členmi KSS.

Boli získané poznatky, že niektoré osoby, ktoré boli vylúčené z KSS v okrese Senica pre pravicovo-oportunistickú činnosť udržiavajú medzi sebou stále a dôverné styky. Napríklad bývalý riaditeľ školy v Brezovej Štefan MIKULČÍK sa v poslednej dobe často styka s bývalým tajomníkom OV KSS v Senici Jaroslavom DUDÍKOM, ktorý pracuje v Brezovej a s riaditeľom školy z Priepeštného PLAČKOM. MIKULČÍK a PLAČKO často cestujú po celom Slovensku a navštevujú známych, ktorí boli taktiež vylúčení z KSS. MIKULČÍK sa okrem toho styka s bývalým riaditeľom ZDŠ v Myjave Jánom GABRIŠOM, ďalej s bývalým riaditeľom KONRETY v Myjave Pavlom GALIKOM a s bývalým predsedom MsV KSS v Myjave. Účel týchto stykov dosiaľ zistený nebol.

Miroslav KLIMENT, sudca na Okresnom súde v Senici, postihnutý za pravičiarsku činnosť v rozhovore s dôveryhodnou osobou hovoril, že na Okresnom súde sú vytvorené dve skupiny. Jeho vrah zaradujú do skupiny, ktorá vynáša miernejšie rozsudky a taktéž tiež hodnotia aj sudcov NICHNU a VALENTU. Oni však v skutočnosti vrah vynášajú rozsudky len v rámci zákona. Naproti tomu, ako KLIMENT tvrdil, pri vynášaní rozsudkov sú nekompromisní predseda súdu SUZÁLKA a sudca JELÍNEK, ktorých rozsudky sú veľmi tvrdé a potom si odsúdené osoby podávajú odvolania. V súvislosti s otázkou rehabilitácie roľníkov, ktorá bola započatá v roku 1968, o ktorej uverejňoval KLIMENT články do okresných novín v Senici a ktorá bola pozastavená sa KLIMENT vyjadril, že ešte sa raz bude zaoberať otázkou rehabilitácie roľníkov.

Nepriateľská osoba Vincent HORVÁTH z Dunajskej Stredy sa k medzinárodnej a vnútro politickej situácii vyjadroval nasledovne: "Rusom otázka NSR a západného Berlína bola vždy ťažkým oriekom, a preto teraz už museli povoliť a urobiť určité ústupky, avšak len preto, aby svojim protivníkom zalepili oči. BRANDT vedie prázdnu politiku, čo veľa krát veľmi prekvapuje aj Rusov. Snažia sa cez východné Nemecko priblížiť sa so zbraňami-s výzbrojou sč do NSR. Generálny tajomník ÚV KSČ Pudi, ktorí sú okolo neho a nechcú robiť tak, ako im on káže, terorizuje. Medzi Pudi

chodí málo a preto je odkázaný na informácie od tajných a tieto sú vo veľa prípadoch neobjektívne". V súvislosti s voľbami do NV, SNR a FZ uvádzal, že sa nič nezmení nakoľko vraj všade zostanú starí funkcionári.

Poznanky k pasovej a vízovej problematike, emigrantom a navrátilcom:

Do 15.9.1971 emigrovalo zo Zs. kraja 11 496 osôb, z toho z mesta Bratislavy 8 276 a z okresov 3 220 osôb. V hodnotenom období emigrovalo 7 osôb, z čoho z Bratislavy 5 a z okresov 2 osoby.

Do 15.9.1971 sa do Zs. kraja vrátilo 631 osôb, ktoré nemali legalizovaný pobyt v zahraničí. Z uvedeného počtu sa do Bratislavy vrátilo 349 osôb a do okresov v kraji 282 osôb. V hodnotenom období sa vrátilo 6 osôb, z čoho 5 do Bratislavy a 1 do okresu.

Záujem o návrat do ČSSR prejavuje i naďalej 75 osôb. Príprava k emigrácii boli zistená u 6 osôb, z čoho u 5. z Bratislavy a 1. z okresov. V hodnotenom období boli zamietnuté cesty do zahraničia 2 osobám.

Vniknutie na územie republiky :

Za uvedené obdobie vnikli na územie republiky 4 cudzí štátni príslušníci a to :

Joachim LAPOWSKI, nar. [redacted] štát. príslušník NDR a Ingrid LAPOWSKA, nar. [redacted] štát. príslušníčka NDR, ktorí boli odovzdaní bezpečnostným orgánom NDR za účelom ďalšieho vyšetrovania, ďalej

Alexander KALINOWSKI, nar. [redacted], štát. príslušník PNR

Ryszard KASPRZYK, nar. [redacted], štát. príslušník PNR, ktorí boli zadržaní príslušníkmi PS Rusovce na ceste do Čunova.

Proti všetkým bolo znesené obvinenie a začaté trestné stíhanie pre tr. čin podľa § 110 tr. zákona.

Rozpracovávanie štátobezpečnostných prípadov :

V období od 1.9.1971 do 15.9.1971 bolo navedených 8 nových prípadov, v ktorých je rozpracovávaných 11 osôb pre nasledovnú trestnú činnosť:

- podozrenie zo špionáže ..... 1 prípad
4 osoby/
- rozvracanie republiky ..... 1 prípad
- hanobenie republiky a jej predstaviteľa ..... 2 prípady
- hanobenie republiky a jej predstaviteľa a šírenie poplašnej správy ..... 1 prípad
- hanobenie republiky a jej predstaviteľa, hanobenie štátu svetovej soci. sústavy a jeho predstaviteľa a podpora a propagácia fašizmu ..... 1 prípad
- poškodzovanie záujmov republiky v cudzine a hanobenie republiky a jej predstaviteľa ..... 1 prípad
- špekulácia a porušovanie predpisov o obehu tovaru v styku s cudzinou ..... 1 prípad

Realizované prípady :

V období od 1.9.1971 do 15.9.1971 bolo vznesené obvinenie a začaté trestné stíhanie proti 19 osobám, z čoho pre :

- hanobenie republiky a jej predstaviteľa podľa § 103 tr. zákona a hanobenie národa, rasy a presvedčenia podľa § 198/b ..... 1 osoba
- pokus opustenia republiky podľa § 8/1 a 109/1, 2, tr. zákona ..... 3 osoby
- opustenie republiky podľa § 109/2 tr. zákona ..... 7 osôb

- vzniknutie na územie republiky podľa § 110 tr. zákona ..... 2 osoby
- vzniknutie na územie republiky podľa § 110 tr. zákona a pokus opustenia republiky podľa §§ 8/1 k 109/1 tr. zák.... 2 osoby
- podpore a propagácia fašizmu a podobného hnutia podľa § 261 tr. zákona..... 4 osoby

Mimoriadne udalosti - opatrenia :

V rámci úpravy novej organizačnej štruktúry Správy ŠtB Bratislava, platnej od 1.8.1971, boli z doterajšieho 2. odboru vytvorené 3 samostatné odbory a vyčlenené dva odbory do kompetencie HS ŠtB, MV SSR.

Podľa uvedeného bolo upravená i stranická štruktúra, tj. v rámci Správy ŠtB boli vytvorené 4 základné organizácie KSS.

Morálno politický stav príslušníkov ŠtB :

V hodnotenom období na úseku morálno politického stavu príslušníkov ŠtB nebolo oproti predchádzajúcemu stavu k žiadnym pozoruhodným zmenám.

Vyhotovené v 5 výtlačkoch :

- Výtł. č. 1 pre KV KSS Bratislava
- Výtł. č. 2 pre MsV KSS Bratislava
- Výtł. č. 3 pre HS-ŠtB anal. skup. tu
- Výtł. č. 4 pre zást. náč. S-ŠtB tu
- Výtł. č. 5 pre anal. skup. S-ŠtB tu

Vyhotovil :

